

PROCJENA EFEKATA ULASKA HRVATSKE U EU NA PRIHODE OD INDIREKTNIH POREZA

dr. sc. Dinka Antić

šef Odjeljenja za makroekonomsku analizu
Upravni odbor UIO

Banjaluka, decembar 2012.godine

SADRŽAJ

PREDGOVOR	3
I. ZNAČAJ PRIHODA OD CARINA ZA FISKALNU POZICIJU BIH.....	4
II. METODOLOŠKI PRISTUP	5
2.1. Analitički pristup	5
2.2. Inputi.....	5
2.3. Scenariji	6
III. DUHANSKI PROIZVODI.....	8
3.1. Uvod	8
3.2. Trendovi (2009-2012).....	9
3.3. Procjena efekata za 2013	10
3.3.1. Pretpostavke.....	10
3.3.2. Izračun efekata.....	12
3.3.3. Rekapitulacija	13
3.4. Procjena neto efekata u 2014.....	14
IV. OSTALI PROIZVODI	15
4.1. Statička analiza efekata	15
4.2. Dinamička analiza efekata za 2013	16
4.3. Dinamička analiza efekata za 2014	18
V. REKAPITULACIJA NETO EFEKATA.....	19
VI. SREDNJOROČNI FISKALNI SCENARIO	20

PREDGOVOR

U proteklih šest godina u BiH je na sceni proces ubrzane liberalizacije uvoza BiH. Sporazumom CEFTA predviđeno je ukidanje carina u međusobnom prometu robe između BiH i država Zapadnog Balkana. Od 2008.g. u primjeni je i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju BiH Evropskoj uniji kojim se uvoz većine roba porijeklom iz EU svodi na bescarinsku osnovu u razdoblju od pet godina. Ova dva procesa, zajedno sa smanjenjem uvoza zbog ekonomske krize i ukidanjem carinske evidencije u oktobru 2011.g., su doveli do drastičnog smanjenja prihoda od carina. Iako je Sporazumom s EU obuhvaćen većina uvoznih proizvoda ipak i nakon isteka petogodišnjeg prelaznog razdoblja carine će se zadržati na proizvode koji su značajni za ekonomiju BiH. Ulaskom Republike Hrvatske u EU 1.7.2013. na navedene proizvode umjesto nulte stope primijenit će se stope koje se primjenjuju za sve članice EU.

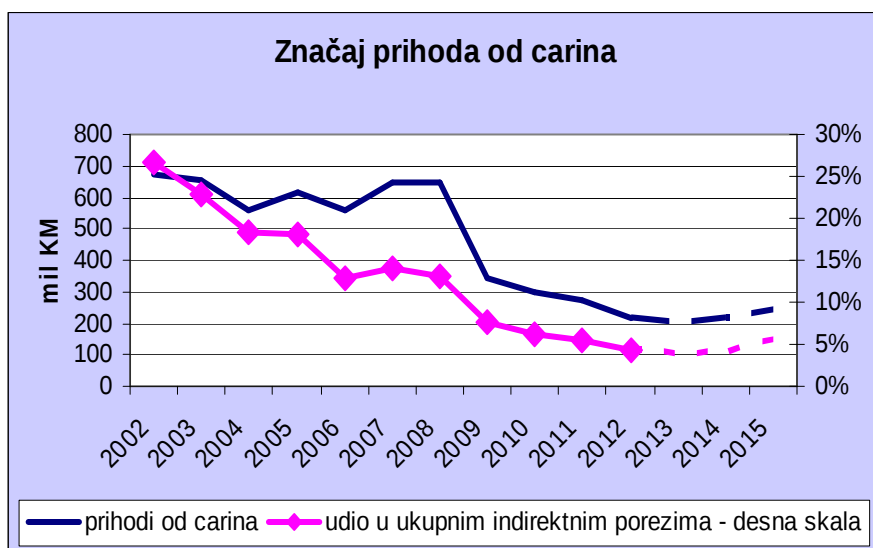
I pored niskog udjela carina u indirektnim porezima efekti uvođenja carina na uvoz dobara iz Hrvatske mogu biti značajni u fiskalnom smislu. Fiskalne vlasti svih nivoa vlada, odlažući reforme rashoda, sve se više fokusiraju na naplatu javnih prihoda. Složena fiskalna struktura u BiH u kojoj svi nivoi vlasti u velikoj mjeri ovise o naplati prihoda od indirektnih poreza još više pojačava pritisak vlada u pogledu zahvatanja nivoa vlasti sa jedinstvenog računa UIO. U takvoj situaciji, svako, pa i najmanje, povećanje prihoda od indirektnih poreza postaje značajno ne samo za saniranje fiskalnih dubioza, već i za relaksaciju međuvladinih fiskalnih odnosa unutar BiH.

Autor izražava veliku zahvalnost Igoru Gavranu, savjetniku u Vanjskotrgovinskoj komori BiH, na pripremi inputa za analizu.

I. ZNAČAJ PRIHODA OD CARINA ZA FISKALNU POZICIJU BiH

U proteklih deset godina značaj prihoda od carina se uveliko smanjio. Prihodi od carina su sa 675 mil KM u 2002. smanjeni na 265 mil KM u 2011. godini (Grafikon 1). Tome je najviše doprinijelo simultano djelovanje dva procesa: proces liberalizacije vanjskotrgovinske razmjene BiH i reforma indirektnih poreza.

Reformom sistema indirektnih poreza 2006.g. uveden je PDV-a. PDV-e, koji je mnogo izdašniji porez u odnosu na porez na promet proizvoda, donio je smanjenje udjela prihoda od carina u indirektnim porezima. Proces liberalizacije robne razmjene, preko primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini sa Turskom¹, sporazuma CEFTA², a kasnije i Sporazuma³ sa EU donijelo je drastičan pad prihoda od carina, tako da je udio prihoda od carina u ukupnim prihodima od indirektnih poreza sa 26% u 2002. pao na 6% u 2010. Ukidanjem 1% carinskog evidentiranja i na uvoz iz zemalja CEFTA i trećih zemalja u četvrtom kvartalu 2011. udio carina u prihodima od indirektnih poreza je dodatno smanjen na 5,5%. Snažna liberalizacije uvoza dovela je do drastičnog smanjenja prosječne stope carina sa 9,8% u 2002. na 1,77% u 2011., dok je carinsko opterećenje, mjereno % BDP, palo sa 5,26% na 0,93% BDP. Očekuje se da će najniži udio carina biti ostvaren 2013.g., s obzirom da se u toj godini okončava petogodišnje ukidanje carina na određene proizvode porijeklom iz EU⁴. Od 2013.g. očekuje se blago povećanje prihoda od carina u skladu sa rastom uvoza dobara na koja se obračunava carina (Grafikon 1).

Grafikon 1

Hrvatska predstavlja jednog od najvažnijih trgovinskih partnera BiH. Uvoz proizvoda porijeklom iz Hrvatske čini 14,3% ukupnog uvoza BiH. Od toga skoro 30% će biti podložno promjeni carinskog režima od 1.7.2013. S druge strane, proces liberalizacije uvoza je donio smanjenje udjela Hrvatske u

¹ Ugovor o slobodnoj trgovini Bosne i Hercegovine i Republike Turske („Službeni glasnik BiH“, br. 06/03).

² Vanjskotrgovinska komora BiH, „Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006), Sarajevo, april 2007. Više: www.cefta2006.com

³ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Bosne i Hercegovine, sa druge strane“, „Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, br. 10, 13.11.2008.g.

⁴ Projekcije Odjeljenja za makroekonomsku analizu UO UIO, oktobar 2012, OMA bilten br. 88-89/2012, www.oma.uino.gov.ba

prihodima od carina sa 14% na 3%. Međutim, istovremeno je povećan udio ostalih prihoda koji se ubiru pri uvozu, na prvom mjestu akciza na cigarete i derivate, što je udio Hrvatske u ukupnim prihodima koji se plaćaju pri uvozu, i pored liberalizacije carinskog režima, samo neznatno smanjilo u odnosu na 2007. sa 26,7% na 24,9%.

II. METODOLOŠKI PRISTUP

2.1. Analitički pristup

Robe porijeklom iz Hrvatske, čiji se carinski režim mijenja od 1.7.2013., u svrhu analize efekata na naplatu indirektnih poreza podijeljene su u dvije grupe: duhanske proizvode i ostale robe. Ova podjela je nužna zbog različitog poreznog tretmana duhanskih proizvoda u odnosu na ostale robe, koje se odražavaju i na metodologiju izračuna efekata uvođenja carina. S jedne strane, duhanski proizvodi se oporezuju *ad valorem* carinom, te *ad valorem* i posebnom akcizom. S druge strane, ostale robe se mogu oporezovati i *ad valorem* i specifičnom carinom, a neke od njih su podložne kvantitativnim ograničenjima kod uvoza. Nadalje, za razliku od ostalih roba, procjene kod duhanskih proizvoda moraju uzeti u obzir i efekte promjene akcizne politike u posmatranom razdoblju 2013-2014.

U završnoj fazi izvršiće se rekapitulacija dobijenih efekata za svaku grupu proizvoda (duhanski, ostali). Primjena istih scenarija na obje grupe proizvoda omogućavaju objedinjavanje dobijenih rezultata i izradu jedinstvene rekapitulacije procjene efekata.

2.2. Inputi

Analitičku podlogu za analizu implikacija ulaska Hrvatske u EU na prihode od indirektnih poreza čini tri seta podataka:

- tarifne oznake i stope carina na uvoz dobara porijeklom iz EU od 1.1.2013.;
- za duhanske proizvode referentni su podaci o izdanim akciznim markicama za cigarete iz prvog polugodišta 2012.g.;
- za ostale proizvode uzimaju se podaci o uvozu roba porijeklom iz Hrvatske u 2011.g.⁵.

Podaci o uvozu duhanskih proizvoda iz 2011.g. nisu referentni za analizu duhanskih proizvoda zbog promjene akcizne politike u 2012. koja je dovela do smanjenja količine cigareta u prometu, kao posljedice povećanja poreznog tereta. U analizi su korišteni podaci o uvozu roba porijeklom iz Hrvatske čiji carinski tretman se mijenja nakon izlaska Hrvatske iz CEFTA sporazuma i ulaska u EU. U tom smislu za određene robe preuzete su stope carina (*ad valorem* i specifične), uz indiciju postojanja kvantitativnih ograničenja uvoza (kvota).

U pogledu izbora godine koja treba biti polazište za analizu odabrana je 2011.g. Za to postoje četiri razloga. Prvi razlog je metodološke naravi. Budući da se analiza efekata radi koncem trećeg kvartala 2012.g. raspoloživi tekući podaci o uvozu su nedovoljni za procjenu efekata. Drugi razlog je vezan za datum ulaska Hrvatske u EU, koji znači i datum promjene carinskog režima uvoza iz Hrvatske. Promjena stopa carina u sredini kalendarske godine odraziće se na prihode od indirektnih poreza tek u drugom dijelu 2013.g., tako da će efekti biti podijeljeni u dvije godine, drugo polugodište 2013. i prvo polugodište 2014. Iz tog razloga nužno je imati validan set podataka o uvozu za drugo polugodište koje

⁵ Izvor: inputi iz baze Vanjskotrgovinske komore BiH

će biti osnov za izračun efekata za 2013.godinu. *Treće*, obim i struktura uvoza u 2012.g., pogotovo u prvom kvartalu 2012., bili su pod utjecajem vanrednih okolnosti (snježnog nevremena u BiH), što podatke o uvozu u 2012. čini nereprezentativnim u odnosu na uobičajenu strukturu uvoza. Konačno, podatke o uvozu roba iz 2011. je moguće koristiti bez dinamičkog prilagođavanja s obzirom da dosadašnji tekući trendovi kod uvoza u 2012. pokazuju da je uvoz za deset mjeseci 2012. tek 0,5% veći od uvoza u istom razdoblju 2011⁶.

2.3. Scenariji

Prirodna reakcija obveznika kod uvođenja poreza jeste nastojanje da se novi namet eliminira ili barem ublaži. U pogledu uvođenja carina na određena dobra iz Hrvatske uvoznici/proizvođači imaju na raspolaganju nekoliko opcija. Jedna od opcija bi bila seljenje proizvodnje u BiH. Za BiH ostvarenje ove opcije donijelo bi nova radna mjesta i rast zaposlenosti, uz porast poreznih (direktnih poreza i socijalnih doprinosa) i neporeznih prihoda. Svako seljenje poslovanja, bilo akvizicijom postojećih kompanija ili osnivanjem novih, zahtijeva značajna financijska ulaganja u opremu, infrastrukturu i obuku radnika, kao i vrijeme za pokretanje proizvodnje. S druge strane, smanjenje proizvodnje određenog dobra u Hrvatskoj imalo bi štetne posljedice po Hrvatsku, zbog otpuštanja radnika, ali i za samu kompaniju. Naime, zbog seljenja dijela proizvodnje u BiH korištenje postojećih kapaciteta u Hrvatskoj bilo bi ispod optimalnog, što bi zbog fiksnih troškova i financijskih rashoda, ukoliko su postrojenja financirana iz kredita, dovelo do rasta jedinične cijene proizvoda. Kako će ulaskom u EU Hrvatska biti suočena sa snažnom konkurencijom drugih članica poskupljenje hrvatskih proizvoda bi smanjilo njihovu konkurentost i na tržištu EU i na domaćem tržištu. Negativne efekte ove opcije pojačava i činjenica da se ulazak Hrvatske u EU dešava u vrijeme ekonomske krize, pada potrošnje i nelikvidnosti kompanija. Može se zaključiti da za hrvatske proizvođače opcija seljenja proizvodnje ima brojne negativne posljedice koje ipak premašuju gubitke zbog uvođenja carina, osim ukoliko kompanija već ima uspostavljeno poslovanje u BiH u određenom obimu. Budući da bi seljenje proizvodnje iz Hrvatske u BiH i druge države CEFTA moglo biti opcija samo malog broja proizvođača iz Hrvatske koji u BiH već imaju već uspostavljeno poslovanje, potrebno je razmotriti druge, izvjesnije opcije. Izrađena su dva osnovna scenarija u nekoliko varijanti.

A. Scenario prevalljivanja carine unazad – podrazumijeva situaciju da proizvođači/uvoznici roba iz Hrvatske snose carinu na teret vlastite dobiti i marže ili je pravaljuju na svoje dobavljače. Ova druga opcija je moguća kod velikih kompanija (npr. veliki proizvođači, veliki tržišni centri) koji imaju mogućnost da diktiraju uvjete nabavke. U situaciji kada su i kompanije u BiH i Hrvatskoj suočene sa problemima u održavanju likvidnosti i padom kupovne moći građana malo je vjerovatno da bi financiranje carina na teret dobiti i marže moglo biti dugoročnija poslovna strategija proizvođača/uvoznika roba iz Hrvatske, već samo opcija za prvi mjesec-dva nakon 1.7.2013. kako bi se zadržali kupci. Ova opcija postaje još atraktivnija ukoliko se kombinira sa nagomilavanjem zaliha roba prije 1.7.2013. U tom smislu razrađene su dvije varijante ovog scenarija.

- **Varijanta „7+1+4“** podrazumijeva navlačenje jednomjesečnih dodatnih zaliha pred 1.7.2013. i jednomjesečno snošenje carine na teret vlastite dobiti i marže. Puno prevalljivanje carine i dodatnih poreza na maloprodajnu cijenu ograničeno je na posljednju trećinu 2013, odnosno prve dvije trećine 2014.
- **Varijanta „8+2+2“** podrazumijeva navlačenje dvomjesečnih dodatnih zaliha pred 1.7.2013. i dvomjesečno snošenje carine na teret vlastite dobiti i marže.

⁶ Izvor: Agencija za statistiku BiH, www.bhas.ba

B. Scenario prevalljivanja carine na kupca – podrazumijeva situaciju prevalljivanja carine i dodatne akcize i PDV-a na maloprodajnu cijenu. Osnovni scenario „B“ podrazumijeva prevalljivanje carine na kupca od 1.7.2013. S obzirom na očekivanu reakciju uvoznika u pravcu ublažavanja početnog udara carina razrađene su dvije varijante ovog scenarija:

- **Varijanta „7+5“** podrazumijeva navlačenje jednomjesečnih dodatnih zaliha pred 1.7.2013., tako da se carine primjenjuju na uvoz u toku posljednjih pet mjeseci u 2013. S obzirom na tu činjenicu, fiskalni efekti u 2014. se rasprostiru u toku prvih sedam mjeseci 2014.
- **Varijanta „8+4“** podrazumijeva navlačenje dvomjesečnih dodatnih zaliha pred 1.7.2013. čime se ispoljavanje fiskalnih efekata ograničava na posljednju trećinu 2013. godine, odnosno prve dvije trećine 2014.

Tabela 1: Dinamika i intenzitet rasprostiranja fiskalnih efekata uvođenja carina u 2013

scenario	2013											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A. prevalljivanje carine unazad												
“7+1+4”												
“8+2+2”												
B. prevalljivanje carine na kupca												
osnovni scenario												
“7+5”												
“8+4”												

Legenda:

 nema efekata

 djelimični efekti

 puni efekti

Tabela 2: Dinamika rasprostiranja fiskalnih efekata uvođenja carina u 2014

scenario	2014											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A. prevalljivanje carine unazad												
“7+1+4”												
“8+2+2”												
B. prevalljivanje carine na kupca												
osnovni scenario												
“7+5”												
“8+4”												

III. DUHANSKI PROIZVODI

3.1. Uvod

Duhanski proizvodi porijeklom iz Hrvatske imaju značajan udio u uvozu BiH. U strukturi tržišta cigareta cigarete iz Hrvatske drže udjel i do 30% u obimu i vrijednosti. S obzirom na te činjenice ponašanje proizvođača/uvoznika cigareta iz Hrvatske nakon ulaska Hrvatske u EU može biti značajna za tržišna kretanja i pomjeranje strukture cigareta u prometu. Poslovna politika uvoznika / proizvođača cigareta iz Hrvatske će, s jedne strane, u velikoj mjeri odrediti i poslovnu politiku ostalih tržišnih sudionika, velikih domaćih i svjetskih duhanskih kompanija, u borbi za opadajuće tržište cigareta u BiH. S druge strane, odraziće se i na fiskalnu poziciju BiH, imajući u vidu rastući značaj prihoda od akciza na cigarete u strukturi poreznih prihoda BiH. Naime, u 2011.g. akcize na cigarete i pripadajući PDV činili su 17% prihoda od indirektnih poreza, a za 2012. očekuje se povećanje udjela na 18,5%.

U metodološkom dijelu istaknuto je da se procjena fiskalnih implikacija ulaska Republike Hrvatske u EU na budžet BiH za duhanske proizvode uveliko razlikuje od ostalih uvoznih dobara. Postoje tri razloga za drugačiji analitički postupak.

Prvo, s obzirom da osnovica *ad valorem* akcize sadrži i carinu procjena efekata uvođenja carina na uvoz duhanskih proizvoda iz Hrvatske treba da obuhvati i izračun neto efekata povećanja *ad valorem* akcize.

Drugo, promjena carinskog režima uvoza duhanskih proizvoda porijeklom iz Hrvatske desiće se u vrijeme kontinuiranog povećanja posebne akcize na cigarete. U skladu sa odredbama Zakona o akcizama iz 2009. BiH svake godine povećava posebnu akcizu minimalno 0,15 KM/paklaci sve dok ukupno akcizno opterećenje ne dostigne 126 KM/1,000 cigareta. Prema procjenama Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora UIO zakonski plafon akciznog opterećenja, ukoliko se u međuvremenu Zakon u tom dijelu ne izmijeni, biće dostignut u 2015.g. Najavljene izmjene Zakona, kao dio seta mjera koje bi domaće fiskalne vlasti trebale provesti u sklopu novog *stand-by* aranžamana sa Međunarodnim monetarnim fondom⁷, podrazumijevaju usklađivanje plafona akciznog opterećenja sa novom minimalnom akcizom u Evropskoj uniji koja od 2014.g. iznosi 90 EUR/1,000 cigareta. Procjenjuje se da bi usklađivanje minimalne akcize u BiH sa standardima EU, uz zadržavanje iste stope *ad valorem* akcize i istog tempa povećanja posebne akcize od 0,15 KM/pak godišnje, razdoblje usklađivanja stopa akciza u BiH produžilo do 2019-2020.g.

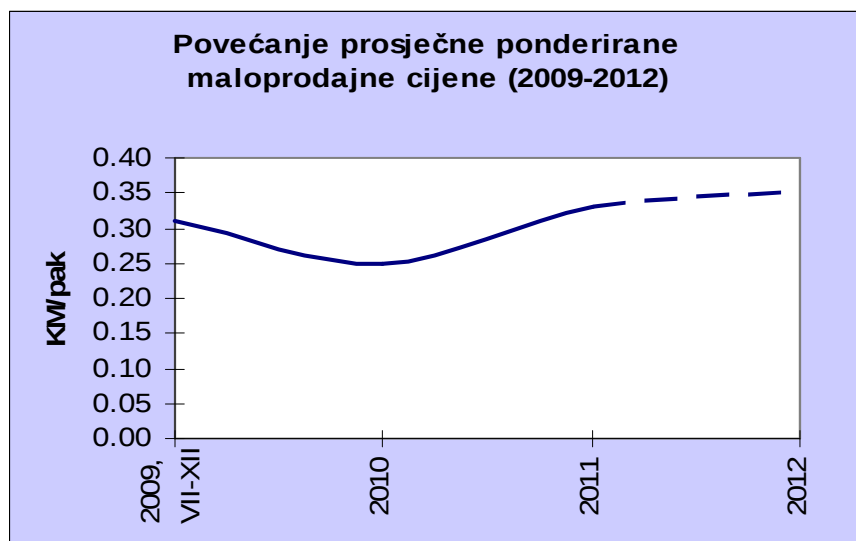
Treće, dosadašnje kontinuirano povećanje akciznog opterećenja u četiri navrata (1.7.2009., 1.1.2010., 1.1.2011. i 1.1.2012.) u značajnoj mjeri je promijenilo tržište cigareta u BiH. Politika kontinuiranog povećanja akciznog opterećenja je dovela do snažnog povećanja maloprodajnih cijena i umjerenog pada potrošnje cigareta. U razdoblju 2008-2011 vrijednost tržišta cigareta je povećana za 32%, porezna davanja (akcize, PDV) su povećana za 82%, a cijena prije oporezivanja (koja uključuje sve troškove, eventualno carinu, te dobit/maržu) je smanjena za 29%. Nova akcizna politika, u uvjetima kontinuirane kontrakcije tržišta i snažnog smanjenja udjela obveznika u vrijednosti prometa, zahtijeva kreiranje novih poslovnih strategija i politika u kompanijama duhanske industrije koje drže većinu tržišta cigareta u BiH.

⁷ Više o obvezama iz pisma namjere: <http://www.imf.org/external/np/loi/2012/bih/091112.pdf>

3.2. Trendovi (2009-2012)

Dosadašnje kretanje potrošnje cigareta i prosječne maloprodajne cijene i nakon četiri povećanja akciza, i pored snažnih oscilacija kao posljedice pozicioniranja kompanija iz duhanske grupacije na tržištu, u cjelini je pokazalo stabilnu cjenovnu neelastičnost potrošnje cigareta. U razdoblju 2008-2011 količina cigareta mjerena brojem akciznih markica je smanjena za 14%, dok je prosječna ponderirana maloprodajna cijena povećana za 57%. Istovremeno prihodi od akciza su skoro udvostručeni (97%). Za deset mjeseci 2012.g. ispoljene su snažne oscilacije kod izdavanja akciznih markica, tako da je u četiri mjeseca zabilježeno povećanje broja izdatih markica, koje se kretalo i do 17%, a u tri mjeseca značajno smanjenje koje je prevazilazilo i 40%.

Kretanja prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u posljednje tri godine potvrđuju iznesenu tezu da su mogućnosti za dampinške cijene iscrpljene. Ukoliko se dodatno akcizno opterećenje od 0,15 KM/pak (+ PDV) prenese u cijelosti na kupca ukupna incidenca bi trebala iznositi 0,35 KM/pak za bilo koju cjenovnu kategoriju. Svako povećanje maloprodajnih cijena koje je ispod 0,35 KM/pak ukazuje na podjelu incidence između obveznika i potrošača, dok neizmijenjene cijene ukazuju na snošenje incidence na teret dobiti. Najoštrija borba za tržište cigareta odvijala se u 2010.g, kada je prosječna incidenca iznosila svega 0,25 KM/pak. Već u 2011.godini je došlo do iscrpljivanja mogućnosti snošenja dodatnog akciznog tereta od strane obveznika, što je donijelo i značajniji rast prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u 2011.g.

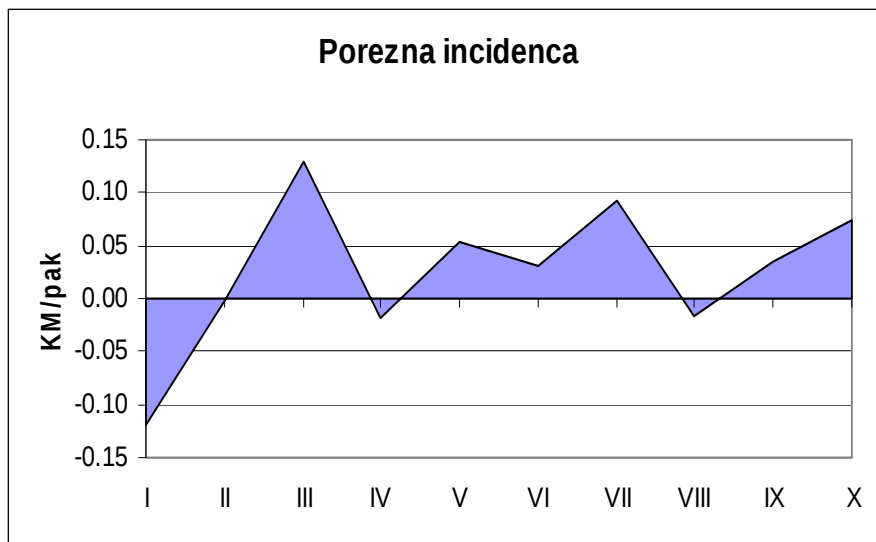

Grafikon 2

Iz Grafikona 3 uočava se da su duhanske kompanije početni udar akciznog opterećenja od 1.1.2012. snosile na teret vlastite dobiti i/ili trgovačke marže kako bi zadržali kupce, da bi nakon toga poslovna politika bila usmjerena na povećanje cijena (maj – juli), čak i preko dodatnog poreznog opterećenja, žrtvujući i obim prodaje.

Podatak da je prosječna ponderirana maloprodajna cijena za posmatrano razdoblje 2012. iznosila 2,86 KM/pakluci ukazuje na činjenicu da je poslovna politika nastupa na tržištu BiH kompanija iz duhanske industrije bila usmjerena ne samo na kompenzaciju smanjenja dobiti s početka 2012.g. već i na

ostvarenje prosječne ekstra dobiti od 0,03 KM/po paklici, sve u uvjetima oštre borbe za reducirano tržište.

Grafikon 3

3.3. Procjena efekata za 2013

3.3.1. Pretpostavke

S obzirom na planirani tempo povećanja posebne akcize od 0,15 KM/pak godišnje i smanjenje manevarskog prostora duhanske industrije za vođenje oštrije cjenovne politike u BiH očekuje se usporavanje rasta prosječne maloprodajne cijene do 2015.godine, te usporavanje pada potrošnje cigareta na osnovu sljedećih pretpostavki:

- pretpostavljamo da su nakon nekoliko uzastopnih povećanja maloprodajnih cijena cigareta od potrošnje cigareta odustali slojevi građana koji imaju neredovite dohotke, te da su ostali samo oni potrošači koji imaju kontinuirane i stabilne dohotke;
- procesom harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU u zemljama regiona rizici povećanja crnog tržišta i krijumčarenja cigareta u BiH su značajno smanjeni, iako postoji prijetnja zbog usporavanja procesa harmonizacije akciza u Srbiji;
- očekuje se postepeni oporavak ekonomije BiH do 2015.g., koji bi trebao donijeti porast dohotka, što bi se trebalo reflektirati i na povećanje potrošnje cigareta.

Na temelju gore navedenih pretpostavki prema konzervativnom scenariju očekujemo nastavak smanjenja potrošnje cigareta, umjerenijim tempom od 5% godišnje, kao i prenošenje cjelokupne porezne incidence na maloprodajne cijene cigareta. Procjene efekata uvođenja carina na uvoz iz Hrvatske za 2013. i 2014. godinu podrazumijevaju nepromijenjenu akciznu politiku do 2015.g.

Duhanske kompanije, proizvođač/uvoznici cigareta iz Hrvatske mogu pokušati da ublaže prvi udar uvođenja carina na dva načina:

- da gomilaju zalihe cigareta prije 1.7.2013.

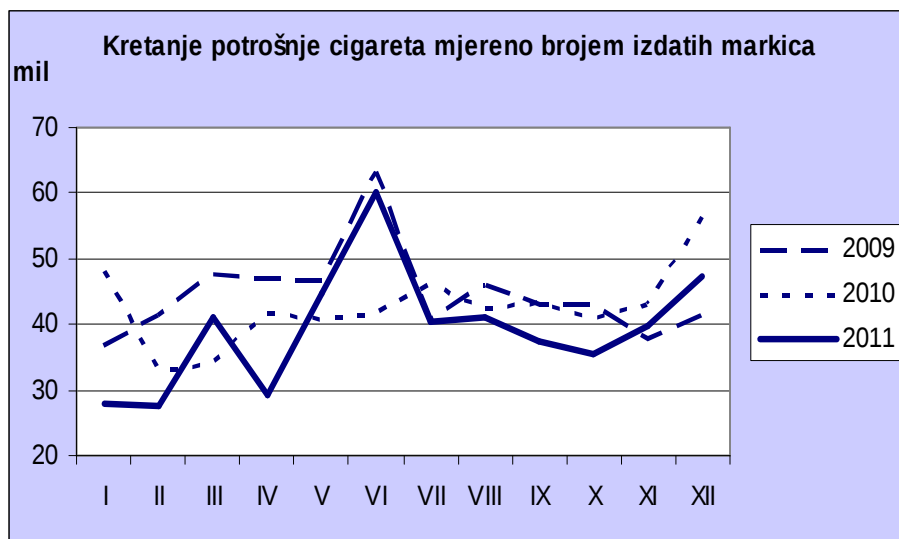
- da snose carinu prvih mjesec-dva na teret vlastite dobiti ili marže.

Na duži rok kompanije imaju mogućnost da selektivnim pristupom, ovisno o elastičnosti potrošnje pojedinih brendova, vrše tzv. bočno prevaljivanje, odnosno da prevaljuju carinu unazad u cijelosti ili djelimično na teret vlastite dobiti ili marže kod jeftinijih cigareta, te da prevaljuju carinu na maloprodajnu cijenu na teret kupaca skupljih cigareta.

Dosadašnja iskustva sa povećanjem akciznog opterećenja ukazuju da su kompanije iz duhanske industrije koristile sva tri obrasca ponašanja. Prvo su povećavale količine cigareta u mjesecu koji je prethodio povećanju stope akcize (npr. u junu 2009., u decembru 2009., 2010. i 2011., vid. Grafikon 4) kako bi povećali prodaju u tekućoj godini., da bi potom nakon povećanja stopa akcize nastupale sa dampinškim cijenama, snoseći djelomično teret dodatne akcize i PDV-a. Pozicioniranje velikih kompanija vođenjem politike dampinških cijena je bilo ograničenog dometa iz dva razloga:

- nizak nivo cijene prije oporezivanja ne ostavlja puno prostora za dugoročniju dampinšku politiku cijena,
- većina velikih uvoznika nema puno prostora za dampinšku cjenovnu politiku u BiH na teret dobiti ostvarene na drugim tržištima prilagođavanja cjenovne politike na tržištu EU nakon što su od 1.1.2011.g. članice započele sa postepenom harmonizacijom stopa akciza na cigarete u skladu sa novom minimalnom akcizom u EU.

Treći su, pak, sigurni u cjenovnu neelastičnost potrošnje njihovih brendove, povećavali maloprodajne cijene za iznose koji su prevazilazili potrebni porast akcize i dijela PDV-a, kompenzirajući gubitke na dobiti kod brendova sa elastičnom potrošnjom (uglavnom jeftinijih brendova).

Grafikon 4

Realno je očekivati da će proizvođači/uvoznici duhanskih proizvoda iz Hrvatske slične poslovne taktike primijeniti i neposredno pred ulazak Hrvatske u EU. Pri tome je opcija snošenja carine financijski isplativija od opcije gomilanja zaliha, jer je ukupan financijski izdatak (odricanje od dobiti) manji u odnosu na iznos akciznih obaveza na nagomilane zalihe. Iako gomilanje zaliha može biti inicirano i od strane kupaca pred najavu poskupljenja pred ulazak Hrvatske u EU, navlačenje zaliha cigareta prije dana „D“ ima svoje granice, s obzirom da se ukupne akcizne obaveze moraju platiti u roku od 5 dana od dana preuzimanja akciznih markica, što u slučaju uvoznih cigareta podrazumijeva angažiranje značajnih sredstava mjesec i više prije plasmana cigareta na tržištu. Od 2008. do 2011.g. udio akcizne

obaveze u strukturi vrijednosti tržišta cigareta je povećan od 40% na 61%, a u toku 2012. na 65% vrijednosti prometa. Novim povećanjem posebne akcize 1.1.2013. taj udio će biti povećan na 70%. Povećanjem posebne akcize na 0,75 KM/paklici, uz očekivano smanjenje potrošnje od 5%, proizvođači/uvoznici cigareta iz Hrvatske biće obavezni na uplate cca 25 mil KM indirektnih poreza više u odnosu na 2012.g. Stoga, dodatno naprezanje kompanija u pogledu osiguranja gotovine za avansiranje akciznih obaveza biće sve teže financirati. U takvoj situaciji uvoz prekomjernih zaliha cigareta iz Hrvatske prije 1.7.2013. može biti opcija samo za kratak rok, osim ukoliko bi troškovi angažiranja dodatne gotovine ili rashodi kamata, u slučaju da se akcizne obaveze financiraju kratkoročnim pozajmicama, bili značajno manji od iznosa carine (+ akciza i PDV na taj iznos).

U opisanim okolnostima, te imajući u vidu dosadašnje ponašanje kompanija i odgovor tržišta, izvjesni su kratkoročni potezi u vidu gomilanja zaliha ili prevaljivanja carine na uvoz duhanskih proizvoda porijeklom iz Hrvatske na teret dobiti proizvođača/uvoznika samo u nekoliko prelaznih kritičnih mjeseci (juni – august) kako bi se zadržalo tržište. Već nakon toga, a pogotovo sa novim povećanjima posebne akcize 1.1.2014., može se očekivati puno prevaljivanje carine i dodatnog tereta na kupce.

3.3.2. Izračun efekata

Osim gore iznesenih pretpostavki koje se temelje na dosadašnjim trendovima, te pretpostavki koje su zajedničke za obje grupe posmatranih proizvoda, a koje su iznesene u poglavlju o metodološkom pristupu, kod izračuna efekata uvođenje carina na duhanske proizvode iz Hrvatske polazimo i od sljedećih specifičnih pretpostavki:

- statičke pretpostavke - zadržavanje iste strukture brendova, odnosno potrošnje cigareta
- dinamičke pretpostavke:
 - pad potrošnje cigareta od 5% godišnje
 - povećanje posebne akcize na cigarete i to: 0,75 KM/paklici od 1.1.2012. i 0,90 KM/paklici od 1.1.2014.

Navedene statičke i dinamičke pretpostavke su ugrađene u oba scenarija (A i B) i sve njihove varijante.

i. *Scenario A – prevaljivanje carine unazad*

Izračun neto efekata prevaljivanja carine unazad podrazumijeva obračun carina po preračunatoj stopi od 13,04% na prosječnu mjesečnu carinsku osnovicu za jedan, odnosno dva mjeseca uvoza. Jednomjesečno prevaljivanje bi „koštalo“ proizvođače/uvoznike cigareta iz Hrvatske 0,8 mil KM. Dvije varijante scenarija A podrazumijevaju i prevaljivanje na kupce u ostatku godine, četiri posljednja mjeseca 2013 (varijanta „7+1+4“), odnosno posljednja dva mjeseca (varijanta „8+2+2“). Obračun neto efekata za ove mjesece uključuje obračun carine po stopi od 15%, obračun dodatne *ad valorem* akcize na povećanu osnovicu i dodatnog PDV-a. Pored ovih neto efekata izazvanih uvođenjem carine na uvoz duhanskih proizvoda javiće se i efekti izmjene akcizne politike zbog redovitog povećanja posebne akcize koji se reflektiraju i na obračun *ad valorem* akcize i PDV-a.

Tabela 3: Obračun neto efekata prema scenariju A

(u mil KM)

Varijante scenarija	Carina na teret obveznika	Carina na teret kupca	Dodatna <i>ad valorem</i> akciza	Dodatni PDV	Ukupno dodatni porezi
“7+1+4”	0,832	3,374	3,260	1,128	8,594
“8+2+2”	1,664	1,687	1,630	0,564	5,545

ii. *Scenario B – prevaljivanje carine na kupca*

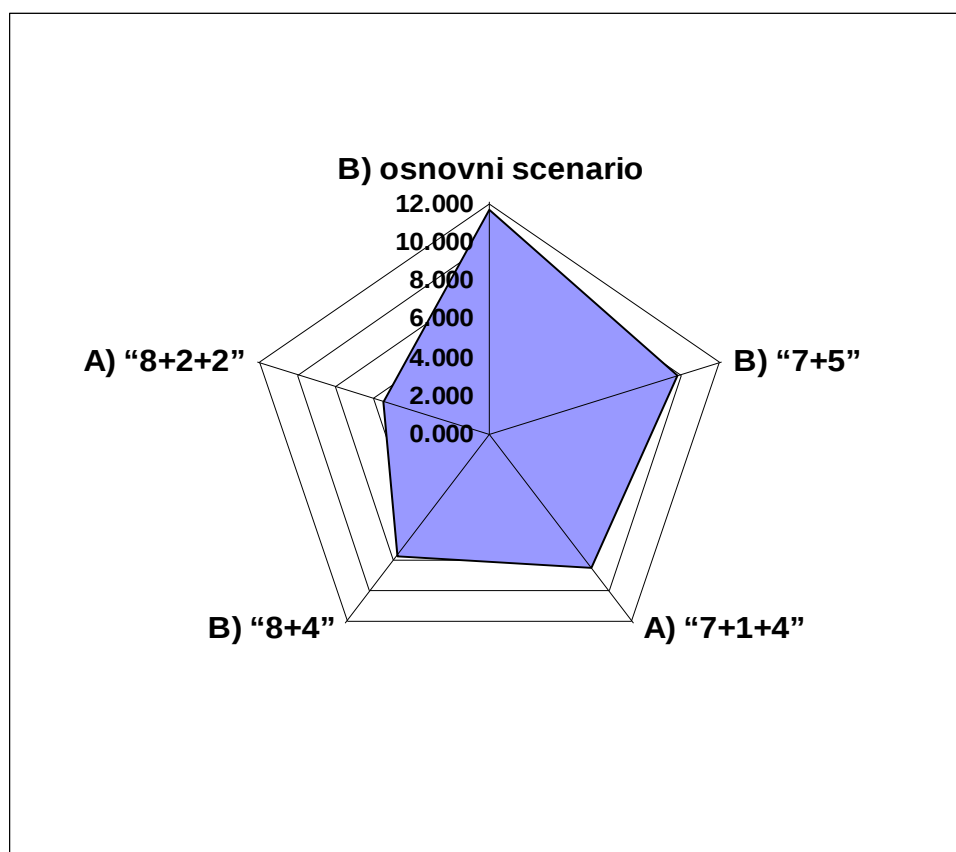
Izračun neto efekata podrazumijeva obračun carina po stopi od 15%, obračun dodatne *ad valorem* akcize zbog uključivanja carine u obračun osnovice ove akcize, te obračun dodatnog PDV-a na iznos carine i dodatne *ad valorem* akcize. Pored ovih neto efekata izazvanih uvođenjem carine na uvoz duhanskih proizvoda javiče se i efekti izmjene akcizne politike zbog redovitog povećanja posebne akcize koji se reflektiraju i na obračun *ad valorem* akcize i PDV-a.

Tabela 4: Obračun neto efekata prema scenariju B (u mil KM)

scenario	carina	Dodatna <i>Ad valorem</i> akciza	Dodatni PDV	Ukupno dodatni porezi
osnovni scenario B	5,061	4,890	1,692	11,643
“7+5”	4,218	4,075	1,410	9,702
“8+4”	3,374	3,260	1,128	7,762

3.3.3. Rekapitulacija

Prethodna analiza scenarija i iznesena dosadašnja praksa kompanija iz duhanske industrije prilikom povećanja akciznog opterećenja ukazuju na održivost tri varijante izloženih scenarija. Vjerovatna politika nastupa na tržištu cigareta BiH u uvjetima promjene carinskog režima obuhvatiće gomilanje zaliha cigareta prije 1.7.2013., barem u obimu da se zadovolji povećana potražnja kupaca pred poskupljenje proizvoda, te selektivnu cjenovnu politiku prema određenim brendovima. Prevaljivanje carina unazad na teret vlastite dobiti i marže biće izvjesna poslovna taktika za jeftinije cjenovne skupine cigareta. Možemo zaključiti da su kompanije koje imaju više brendova u različitim cjenovnim skupinama sklone bočnom prevaljivanju novih poreznih nameta na teret skupljih brendova sa neelasničnom potrošnjom, odnosno kupaca sa višim dohocima. Stoga, izvjesno je da će se neto efekti uvođenja carina na cigarete iz Hrvatske u 2013. na prihode od indirektnih poreza kretati između 7 i 10 mil KM u toj godini. Imajući u vidu tekuće promjene akcizne politike to znači da će kompanije koje uvoze cigarete iz Hrvatske u 2013. godini platiti ukupno između 32 i 35 mil KM dodatnih poreznih obaveza po osnovu indirektnih poreza.

Grafikon 5

3.4. Procjena neto efekata u 2014

Procjena neto fiskalnih efekata uvođenja carina na cigarete iz Hrvatske u 2014. zasniva se na padu potrošnje cigareta od 5% u toj godini i povećanju posebne akcize na 0,90 KM/paklici. Povećanje akciznog opterećenja u takvim uvjetima će zahtijevati cca 22 mil KM dodatnih prihoda od indirektnih poreza na uvezene cigarete iz Hrvatske. Sve to vodi ka uvjerenju da će u toj godini biti iscrpljene sve mogućnosti za prevladjivanje carine i dodatnih poreznih obaveza na teret uvoznika. Osim toga, višegodišnje povećavanje posebne akcize na cigarete postepeno dovodi do eliminacije nekvalitetnih i najjeftinijih brendova sa tržišta i sužavanja cjenovnog raspona između najjeftinijih i najskupljih cigareta. Na primjer, prije stupanja na snagu novog Zakona o akcizama raspon cijena vodećih brendova jeftinih i skupih cigareta iznosio je 1 : 2,6, da bi 2012.g. taj raspon iznosio 1 : 1,4. Sužavanjem cjenovnog raspona razlike u cijeni brendova za konzumente postaju sve manje relevantne.

Obračun neto efekata ovisi o politici kompanija koje uvoze cigarete iz Hrvatske i njihovoj strategiji nastupa na tržištu BiH u 2013.g. u vrijeme ulaska Hrvatske u EU. Na iznos neto efekata u 2014.g. utječu faktori poput količine uvoza cigareta na koje nije plaćena carina i količine cigareta kod kojih je carina prevladjivana unazad na teret dobiti ili marže. Svako veće pomjeranje u odnosu na standardnu shemu uvoza cigareta i gomilanje zaliha prije 1.7.2013. pojačava asimetričnost efekata u 2014.godini u korist naplate prihoda od indirektnih poreza u toj godini. Isti efekat ima i prevladjivanje carine unazad. Što su veće količine cigareta na koje je carina prevladjana unazad u 2013.g. to će fiskalni efekti u 2014.g. biti veći. Prema procjenama može se očekivati da će neto efekti uvođenja carina na prihode od indirektnih poreza u 2014.g. iznositi između 12 i 14 mil KM.

IV. OSTALI PROIZVODI

4.1. Statička analiza efekata

Statička analiza efekata uvođenja carina na ostale proizvode zasniva se na pretpostavki zadržavanja istog obima uvoza i nakon 1.7.2013. Prema Aneksu III (d) Sporazuma sa EU carine se zadržavaju na uvoz određenih proizvoda porijeklom iz EU koji pripadaju tarifnim brojevima 01-24. Udio u količini, mjerene u kilogramima, i udio u carinskoj vrijednosti prikazani su u Tabeli 5. Carinsko opterećenje proizvoda pojedinih tarifnih brojeva, ovisno o visini stopa *ad valorem* i specifične carine premašice i 50%.

Tabela 5: Statička procjena godišnjih efekata carine po tarifnim brojevima

Glave carinske tarife	% vrijednosti	% količine	Carinsko opterećenje
1. Žive životinje	4.49%	3.36%	33.48%
2. Meso i jestivi klaonični proizvodi	2.40%	0.94%	51.03%
3. Ribe i ljuskavci, mekušci i ostali voden beskičmenjaci	0.18%	0.11%	34.10%
4. Mlijeko i drugi mliječni proizvodi; jaja peradi; ptičija jaja; prirodni med; jestivi proizvodi životinjskog porijekla	12.84%	9.13%	17.39%
6. Živo drveće i druge biljke; lukovice	0.00%	0.00%	9.03%
7. Jestivo povrće	0.55%	2.02%	29.32%
8. Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma	0.23%	0.55%	18.06%
16. Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskičmenjaka	2.24%	3.51%	54.24%
17. Šećeri i proizvodi od šećera	10.70%	2.42%	9.03%
18. Kakao i proizvodi od kakaa	4.52%	2.39%	4.34%
19. Proizvodi na osnovi žitarica, brašna, škroba ili mlijeka; slastičarski proizvodi	1.02%	2.24%	24.45%
20. Proizvodi od povrća, voća, orašastih plodova ili ostalih dijelova biljaka	6.16%	0.59%	19.44%
21. Razni prehrambeni proizvodi	40.86%	1.72%	2.48%
22. Pića, alkoholi i sirće	100.00%	71.02%	15.27%

Kod procjene statičkih efekata moguće su dva scenarija. Prvi scenario podrazumijeva prevladjivanje dodatne carine u cijelosti unazad na teret uvoznika, odnosno na prethodne faze u lancu nabave. Drugi scenario podrazumijeva prevladjivanje carine i dodatnog PDV-a u cijelosti na maloprodajne cijene, odnosno na kupce. Pregled izračunatih efekata kod oba scenarija na carinsku osnovicu iz 2011.g. dat je u Tabeli 6.

Tabela 6.: Statička procjena godišnji efekti (mil KM)

Scenario	<i>Ad valorem</i> carina	Specifična carina	Ukupno carina	PDV	Ukupni efekti
A. Prevaljivanje unazad	12.979	43.999	56.978		56.978
B. Prevaljivanje na kupca	17.740	43.999	61.739	10.4956	72.235

4.2. Dinamička analiza efekata za 2013

Statički efekti mogu poslužiti ne samo kao orijentir o razmjerama uvođenja carina, već i kao osnova za kreiranje scenarija koji će biti prilagođeni realnoj situaciji. *Prvo*, budući da se carinski režim uvoza određenih proizvoda iz Hrvatske mijenja od 1.7.2013.g. efekti se ne rasprostiru na cijelu godinu, već dijelom u 2013. i dijelom u 2014. godini. *Drugo*, potrebno je uzeti u obzir i moguće poslovne politike uvoznika porizvoda iz Hrvatske i reakcije potrošača u BiH. *Treće*, dinamički scenariji uključuju i pretpostavku pada potrošnje roba iz Hrvatske izazvanog uvođenjem carina. Procjenjujemo da bi pad potrošnje roba iz Hrvatske iznosio 10%. Pretpostavka o padu potrošnje roba iz Hrvatske se zasniva na činjenici da su carinske stope koje se uvode visoke na većinu dobara. *Ad valorem* carina se kreće i do 10% (izuzetak su duhanski proizvodi gdje je stopa 15%), a specifična do 3,5 KM/kg. Iz tog razloga, nije vjerovatno da bi privredni subjekti u uvjetima oštre ekonomske krize i nelikvidnosti mogli snositi veći dio carine na svoj teret u dužem razdoblju. Prevaljivanje carine unazad na teret dobiti ili prethodnika u lancu (dobavljača) nije beznačajno u financijskom smislu. Proračuni pokazuju da bi u tom slučaju dodatna carina iznosila 21% sadašnje carinske vrijednosti. Zbog visokog udjela prihoda od specifične carine, koji prema statičkoj procjeni iznosi čak 77%, moguće je da se domaći kupci okrenu domaćim proizvođačima ukoliko oni budu konkurentniji od hrvatskih. Pored toga, potrebno je ukalkulirati i određeni pad potrošnje i zbog supstitucije robe iz Hrvatske robama iz drugih država CEFTA (Srbije, na prvom mjestu) koje su pod bescarinskim režimom.

S druge strane postoje i faktori koji bi mogli ublažiti pad uvoza iz Hrvatske. Prvi faktor je struktura uvoza na koji će se plaćati carina. Budući da je opseg dobara koji će biti pod režimom carine ograničen je na prehrambena dobra, koja pripadaju lokalnim dobrima koja su cjenovno neelastična, porast cijena bi mogao biti apsorbiran od strane kupaca. To nam potvrđuju i slučajevi rasta cijena sirovina, energenata i prehrambenih proizvoda kod poremećaja na svjetskom tržištu u 2008., te rasta cijena energenata u 2012. koji su se prelili na maloprodajne cijene. Isto tako, petogodišnje smanjenje carina na proizvode iz EU nije donijelo smanjenje maloprodajnih cijena u zemlji, što ponovo potvrđuje pretpostavku o neelastičnim lokalnim dobrima. Poznata je i činjenica da veliki dio roba koje se uvoze iz Hrvatske imaju svoje stalne kupce u BiH. Radi se o provjerenim brendovima proizvođača iz Hrvatske sa dugogodišnjom tradicijom koji datiraju iz vremena SFRJ i ranije. Budući da mnogi kupci preferiraju brend u odnosu na cijenu potrošnja roba iz Hrvatske može biti u velikoj mjeri cjenovno neelastična, tako da povećanje maloprodajnih cijena nakon uvođenja carina ne bi trebalo biti poticaj za smanjenje potrošnje. Pored tradicije sklonost ka potrošnji građana BiH prema dobrima iz Hrvatske je određena i geografski, s obzirom da su određene regije u BiH koje gravitiraju Hrvatskoj sklonije potrošnji roba iz Hrvatske. Ne treba zanemariti ni utjecaj političkih faktora na izbor potrošačkih dobara. Prema podacima Agencije za statistiku BiH i entitetskih statističkih agencija udio Federacije BiH u ukupnom uvozu BiH iznosi 69%, s tim da u uvozu dobara porijeklom iz Hrvatske taj udio iznosi čak 87%. Stoga, može se očekivati da će efekat supstitucije uvoza iz Hrvatske uvozom iz drugih članica CEFTA (na prvom mjestu Srbije) neće biti drastičan u FBiH, a u Republici Srpskoj, i ako se uvoz iz Hrvatske prepolovi, pad ukupne potrošnje dobara iz Hrvatske u BiH ne bi trebao preći projektiranih 10% zbog niskog pondera uvoza Republike Srpske.

Kao i kod procjene efekata kod duhanskih proizvoda razvijena su dva osnovna dinamička scenarija i nekoliko varijanti u okviru njih. Scenariji se baziraju na ograničenom prevaljivanju carine unazad i gomilanju proizvoda prije 1.7.2013.g. U ostatku godine se vrši prevaljivanje na kupca. Pad potrošnje od 10% ograničen je samo na uvoz u mjesecima u kojima se vrši prevaljivanje carine na kupca. Navedene pretpostavke su ugrađene u oba scenarija (A i B) i sve njihove varijante.

i. Scenario A – prevaljivanje carine unazad

Izračun neto efekata prevaljivanja carine unazad kod proizvoda koji će biti opterećeni samo *ad valorem* akcizom podrazumijeva obračun carina po preračunatoj stopi carine na prosječnu mjesečnu carinsku osnovicu za jedan, odnosno dva mjeseca uvoza. Kod proizvoda koji će biti opterećeni i *ad valorem* i specifičnim carinama obračun efekata prevaljivanja carine unazad je složeniji, jer treba uključiti efekte obje carine. Scenario A je razrađen u dvije varijante. Varijanta „7+1+4“ podrazumijeva povećavanje uvoza u prvih šest mjeseci 2013 za dodatne jednomjesečne zalihe, te jednomjesečno prevaljivanje unazad. Varijanta „8+2+2“ podrazumijeva povećavanje uvoza u prvih šest mjeseci 2013 za dodatne dvomjesečne zalihe, te dvomjesečno prevaljivanje carine unazad. Dvije varijante scenarija A podrazumijevaju i prevaljivanje na kupce u ostatku godine, četiri posljednja mjeseca 2013 (varijanta „7+1+4“), odnosno posljednja dva mjeseca (varijanta „8+2+2“). Obračun neto efekata za ove mjesece uključuje obračun određene *ad valorem* carine, obračun specifične carine i dodatnog PDV-a na carinu koja se prevaljuje na kupca.

Tabela 7: Obračun neto efekata prema scenariju A (u mil KM)

Varijante scenarija	<i>Ad valorem</i> carina unazad	<i>Ad valorem</i> carina na kupca	Specifična carina unazad	Specifična carina na kupca	Ukupno carina	PDV	ukupno efekti
„7+1+4“	1,137	5,750	1,210	14,331	22,430	3,413	25,844
„8+2+2“	2,274	3,021	7,413	7,289	19,998	1,752	21,751

ii. Scenario B – prevaljivanje carine na kupca

Izračun neto efekata podrazumijeva umanjenje uvezenih količina, odnosno carinske osnovice, zbog pada potrošnje, potom obračun carina (*ad valorem* i specifična) propisanih Carinskom tarifom za uvoz iz EU za svaki proizvod na umanjenu osnovicu, osim duhanskih za koje je prethodno napravljena zasebna kalkulacija efekata. Osnovni scenario odgovara polugodišnjoj statičkoj procjeni po scenariju B., odnosno, u slučaju 2013., uključuje šest mjeseci uvoza po sadašnjem režimu i šest mjeseci prevaljivanja na kupca. Izračunati efekti uključuju i dodatni PDV na efekte carina koje se prevaljuju na kupca.

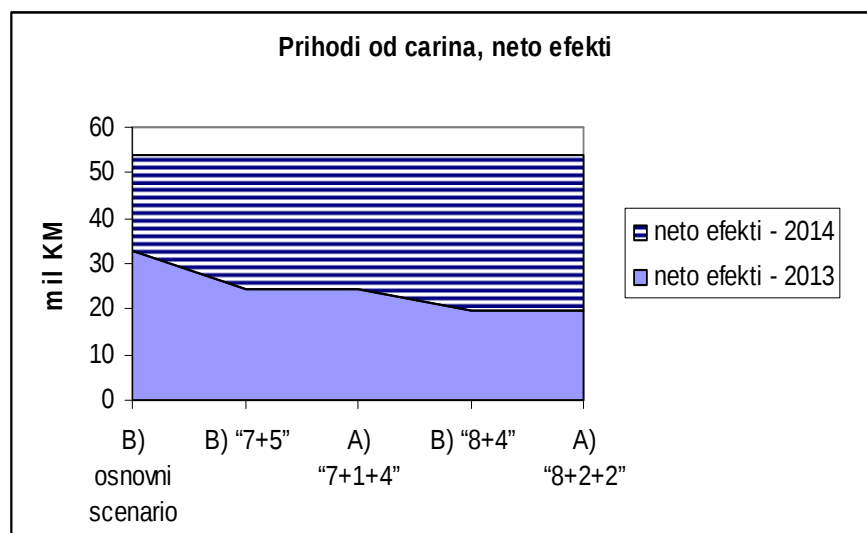
Tabela 8: Obračun neto efekata prema scenariju B (u mil KM)

Varijante scenarija	<i>Ad valorem</i> carina na kupca	Specifična carina na kupca	Ukupno carina	PDV	Ukupno efekti
osnovni scenario B	9,534	23,885	33,420	33,420	33,420
„7+5“	7,065	17,761	24,827	24,827	24,827
„8+4“	5,751	14,332	20,083	20,083	20,083

Prema pregledima efekata po gore navedenim scenarijima neto efekat uvođenja carina na prihode od indirektnih poreza u 2013.g. mogao bi se kretati u rasponu od 20 do 33 mil KM.

4.3. Dinamička analiza efekata za 2014

Procjena neto fiskalnih efekata uvođenja carina na ostale proizvode iz Hrvatske u 2014. zasniva se na pretpostavki da će zbog prisutne ekonomske krize poslovne politike uvoznika/proizvođača proizvoda iz Hrvatske koje podrazumijevaju mjere za ublažavanje efekata uvođenja carina (gomilanje zaliha pred 1.7.2013.g., prevaljivanje carine unazad) biti iscrpljene u 2013., te da će u 2014.g. doći do prevaljivanja carine na kupce u cijelosti. Pretpostavlja se da će uvoz količinski biti manji u 2014.g. za 10% u odnosu na 2011.g. Neto efekti uvođenja carina u 2014.g. se dobijaju na način da se statičke godišnje procjene umanje za efekte ispoljene u drugom dijelu 2013.g. Obračun neto efekata ovisi o scenariju dešavanja u 2013.g. Svako veće pomjeranje u odnosu na standardnu shemu uvoza i gomilanje zaliha prije 1.7.2013. pojačava asimetričnost efekata u 2014.godini u korist naplate prihoda od indirektnih poreza u toj godini. Isti efekat ima i prevaljivanje carine unazad. Što su veće količine dobara na koje je carina prevaljena unazad u 2013.g. to će fiskalni efekti u 2014.g. biti veći. Odbacujući ekstremna scenarija može se očekivati da će neto efekti uvođenja carina na prihode od indirektnih poreza u 2014.g. iznositi između 21 i 34 mil KM (Grafikon 6).

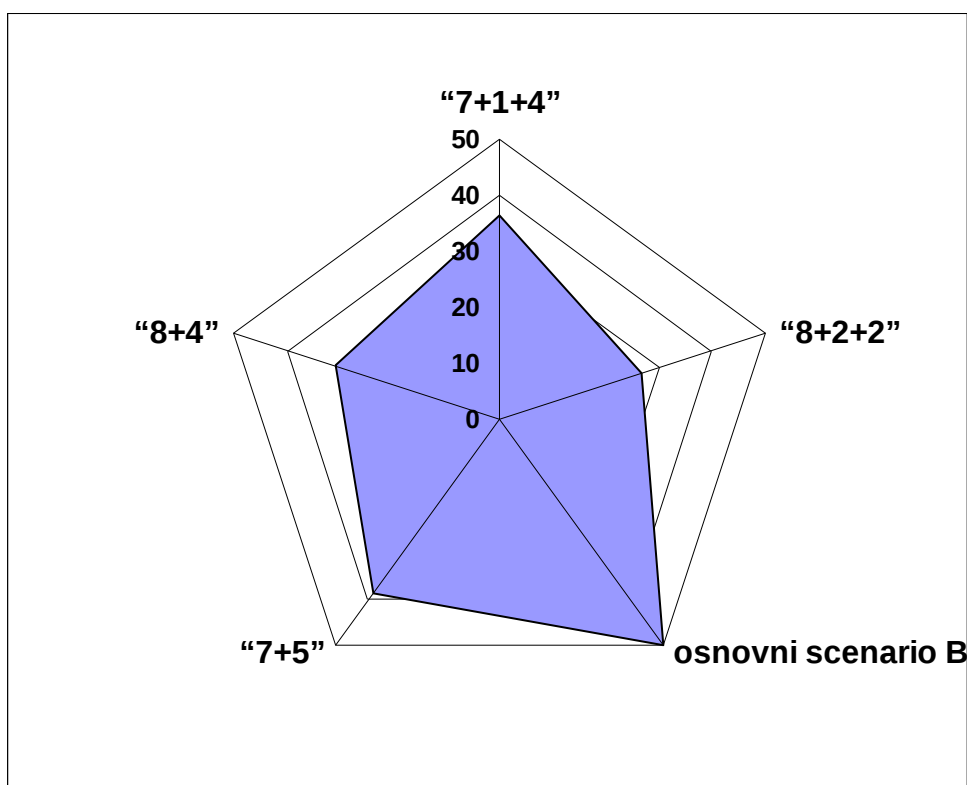
Grafikon 6

V. REKAPITULACIJA NETO EFEKATA

Tabela 9:

u mil KM

scenario	carina	akciza	PDV	ukupno
2013				
prevaljivanje unazad				
“7+1+4”	28,658	3,260	4,477	36,396
“8+2+2”	22,960	1,630	2,283	26,873
prevaljivanje na kupca				
osnovni scenario B	37,839	4,890	7,264	49,993
“7+5”	28,578	4,075	5,551	38,203
“8+4”	23,078	3,260	4,477	30,815

Grafikon 7

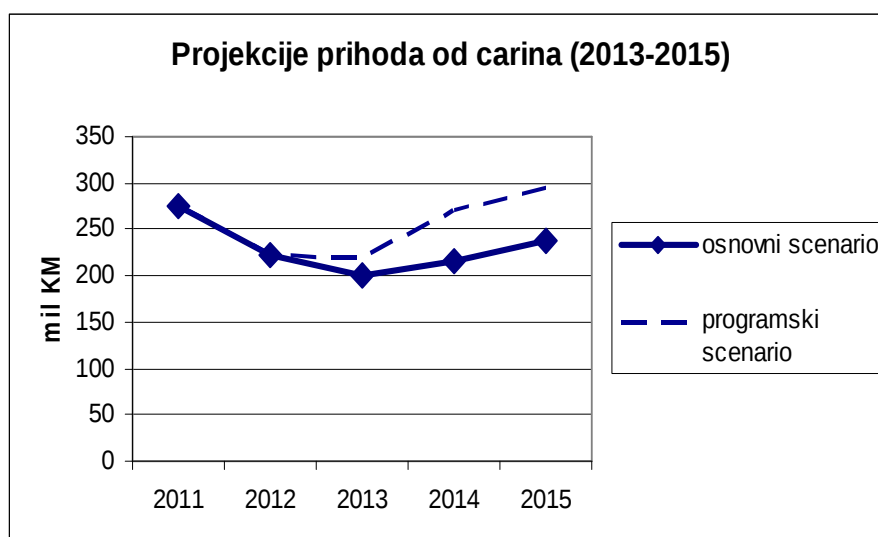
Tabela 10:

u mil KM

2014				
prevaljivanje unazad				
“7+1+4”	35,759	6,031	7,104	48,894
“8+2+2”	42,288	7,661	8,491	58,440
prevaljivanje na kupca				
osnovni scenario B	25,747	2,953	4,624	33,324
“7+5”	35,007	3,768	6,337	45,112
“8+4”	40,507	4,583	7,410	52,500

VI. SREDNJOROČNI FISKALNI SCENARIO (2013-2015)

Potrebno je napomenuti da izračunati efekti za 2014.g. (Tabela 10) predstavljaju neto efekte tekuće u odnosu na prethodnu godinu (G_t/G_{t-1}). Međutim, za izradu projekcija prihoda od indirektnih poreza za 2014.g. potreban je drugačiji pristup. S obzirom da osnovni scenario projekcija prihoda od indirektnih poreza (vid. Grafikon 1, 2013-2015) ne uključuje izmjene carinske politike prema Hrvatskoj u svrhu izrade programskog scenarija za 2014.g. potrebno je uzeti ukupne godišnje efekte u 2014.g., koji za carine iznose 63 mil KM. Pored toga, potrebno je imati u vidu da osnovni scenario projekcija uključuje i carinske dažbine koje se u okviru CEFTA naplaćuju na ograničen opseg roba. U tom smislu prilikom izrade programskog scenarija projekcija za 2014.g. potrebno je ukupne godišnje efekte uvođenja carina na uvoz iz Hrvatske, prezentirane u ovom radu, umanjiti za iznos prihoda koji će biti izgubljen zbog prestanka primjene CEFTA sporazuma na uvoz iz Hrvatske (Grafikon 8).

Grafikon 8

